

LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO RAŠTO DARBŲ VERTINIMO PAVYZDŽIAI

Toliau pateikiama 10 autentiškų mokinių rašto darbų. Rašto darbai perrašyti, išsaugant visus jų grafinius ypatumus. Taip pat netaisyta kalba, rašyba ir skyryba.

Atrinkti rašto darbai skirtingomis temomis:

- 1) Trudne zwycięstwa, gorzkie klęski. Ukaż drogi życiowe wybranych bohaterów literackich, odwołując się do różnych utworów. (1, 5, 8, 10 pav.);
- 2) „Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki i ubóstwo” (Wolter). Rozwiń myśl, zastanawiając się nad rolą pracy w życiu człowieka. W rozważaniach odwołaj się do wybranych utworów literackich. (2, 3, 6, 7 pav.);
- 3) Interpretacja wiersza Czesława Miłosza „Dwór”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. (4, 9 pav.).

Darbai iliustruoja skirtingus pasiekimų lygius. Pavyzdžiai įvertinti pagal rašto darbo vertinimo instrukcijos kriterijus nuo 28 iki 7 taškų.

Po kiekvieno darbo pateiktas išsamus vertinimo pagal instrukcijos kriterijus aprašas. Atkreiptinas dėmesys, kad gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos šiuose darbuose buvo vertinamos tik iki 250 žodžių ribos. Galiojančiame Kalbų valstybinių brandos egzaminų užduočių apraše, patvirtintame Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2023 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. VK-701, buvo patikslintas kuriamo teksto apimties reikalavimas. Nustatyta, kad mažiausia sukurto teksto apimtis – 300 žodžių. Atsižvelgiant į tai, gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos bus vertinamos atitinkamai iki 300 žodžių ribos.

1 pavyzdys. 1 tema (28 taškai)

Trudne zwycięstwa, gorzkie klęski. Ukaż drogi życiowe wybranych bohaterów literackich, odwołując się do różnych utworów.

Trudne zwycięstwa i gorzkie klęski – taki los często spotykał różnych bohaterów literackich. Szczególnie w Antyku: każde zwycięstwo Syzyfa było równoznaczne porażce, a Dedal wyrwał się na wolność osamotniony i z krwawiącym sercem. W literaturze często zwycięstwa i klęski nakładają się na siebie, tak, że bohater jest zmuszony cierpieć.

W dramacie Sofoklesa „Antygona” główna bohaterka osiąga swój cel, lecz jednocześnie podpisuje swój wyrok na śmierć. Antygona to odważna, waleczna osoba, która szanuje tradycje, a przede wszystkim – siostra. Gdy więc władca Kreon postanawia za zdradę jej brata odmówić mu pochówku, Antygona sprzeciwia się. Rezultatem tego są kłótnie z własną siostrą, starcie z Kreonem, jak i śmierć Antygony. Nieustępliwy władca nie podziela zdania głównej bohaterki, gdyż zdrada to straszliwa zbrodnia, która z jego punktu widzenia, daje powód do takiego postępowania. Ostatecznie Antygona osiąga swój cel, lecz jej los jest straszliwy. Skazana na okrutną śmierć popełnia samobójstwo. Podsumowując, mogę stwierdzić, że pomimo zwycięstwa (osiągnięcia swojego celu) los Antygony przeplata się z gorzką porażką – samobójstwem.

W utworze B. Byrona „Giaur” główny bohater w szale zemsty pogrąża się w rozpacz, żalu i cierpieniu. Giaur to bohater bajroniczny, który jest buntownikiem skłonny do okrutnych czynów. Hassan, turecki władca, skazał swą żonę, ukochaną Giaura, za zdradę na śmierć. Giaur, ogarnięty pragnieniem zemsty, zabija Hassana. Pomimo osiągnięcia swojego celu, Giaur do końca życia

(250) będzie przebywał w samotności, zanurzał się w rozpacz, cierpieniu, bólu. Tu również zwycięstwo – zemsta, gorzko miesza się z klęską, bowiem koniec życia Giaura był tragiczny. Giaura możemy przyrównać do Konrada Wallenroda, głównego bohatera poematu A. Mickiewicza „Konrad Wallenrod”. Tu główny bohater ratuje Litwę od Zakonu Krzyżackiego. Lecz jednocześnie traci swoje szczęście osobiste, jak i własne życie.

F. Kafka w utworze „Proces” opowiada o tym, jak walka i cel, wymarzone zwycięstwo może w mgnieniu oka zamienić się w nicość. Józek K. to rzetelny pracownik banku, który zostaje oskarżony. O co? Nikt nie wie. Józef przez niemal cały rok stara się wydostać z okrutnych więzów organizacji, która go oskarżyła. Stawia się on w sądzie, wynajmuje adwokata. Banalna sprawa jednak wkrótce zamienia się w najprawdziwszy koszmar. Sąd opanowuje całe życie Józefa, nie dając możliwości na ucieczkę czy obronę. Organizacja zdominowała życie Józefa, a cała walka o wolność była na marne. Ostateczny wyrok to śmierć, więc Józef zostaje zabity – „jak pies”. Jak się domyślamy, wyrok został wydany już dawno, a nic, co zrobiłby główny bohater tego by nie zmieniło. Cała walka, nadzieja – to była tylko iluzja, mająca wprawić bohatera w fałszywe poczucie bezpieczeństwa. W tym utworze zwycięstwo również miesza się z porażką. Józef K. próbuje zmienić swój los, lecz każdy raz, gdy zwycięstwo niby się zbliża, gdzieś z tyłu czai się nieodmienna przewaga i siła, jaką ma sąd.

Podsumowując, mogę stwierdzić, że losy bohaterów często nie są jednoznaczne. W dramacie Sofoklesa „Antygona” jest przedstawiony los Antygona, która osiąga swój cel, lecz umiera w rezultacie. W utworze Byrona „Giaur” główny bohater mści się, lecz potem prowadzi nieszczęśliwe życie. Natomiast w utworze F. Kafki „Proces” Józef przegrywa z podstępą organizacją.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimo aprašas (12 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (3 iš 3 taškų). Tema tinkamai suprasta ir išplėtota, apibendrinant literatūros kūrinių veikėjų gyvenimo kelius, pabrėžiant, kad sunkūs laimėjimai ir skaudūs pralaimėjimai visada persipina tarpusavyje. Nagrinėjami tinkami literatūros kūrinių veikėjų pavyzdžiai, nuosekliai plėtojami temos aspektai. Atskleidžiamos sąsajos tarp nagrinėjamų temų reikšminių žodžių ir aspektų.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (4 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis (tezė) aiškiai suformuluota įžangoje, toliau nuosekliai ir logiškai išplėtota, parinkti tinkami pavyzdžiai. Logiškai ir nuosekliai panaudotos įvairios mąstymo operacijos, kiekviena pastraipa užbaigiama daline išvada, nuosekliai susijusia su įžangoje iškelta teze. Įžanga tinkama, pabaiga iš esmės apibendrina išsakytas mintis ir pavyzdžius, bet pasigendama bendresnio pobūdžio išvados ir iškeltos tezės patvirtinimo.

1.1.3. Vertinimas (2 iš 2 taškų). Rašinyje pakankamai aiškiai ir nuosekliai išreikštas originalus mokinio požiūris, kaip laimėjimai ir pralaimėjimai susipina kiekvieno nagrinėjamo literatūros kūrinio veikėjo likime.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (3 iš 4 taškų). Saikingai demonstruojamas literatūrologijos pagrindų išmanymas, panaudoti keli terminai *dramat*, *bohater bajroniczny*, *główny bohater*. Vienas terminas –

literatūros žanras *poemat* – panaudotas klaidingai. Kaip kontekstai paminėti keli literatūros proceso reiškiniai: antikos laikotarpio kultūra ir du šios epochos literatūros veikėjai (*Syzyf, Dedal*), taip pat A. Mickevičiaus poetinio romano *Konrad Wallenrod* siužetas. Kiti kontekstai nenagrinėjami. Remiamasi pavyzdžiais iš trijų visuotinės literatūros kūrinių, vienas yra iš privalomųjų kūrinių sąrašo. Nagrinėjamų ir kontekstinių kūrinių pasirinkimas parodo gerą literatūrinį išprusimą. Nurodomi autoriai, plačiau komentuojami siužetų elementai, veikėjų charakteriai, jų sėkmių ir nesėkmių priežastys bei veiksmų motyvai.

2. Teksto sandaros vertinimas (4 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (2 iš 2 taškų). Tema perrašyta tinkamai, bet rašto darbo pavadinimas neatskirtas nuo teksto. Paisoma teksto trinarės struktūros. Tinkama įžanga, temos išdėstymas ir pabaiga; išlaikytos tinkamos šių dalių proporcijos. Temos išdėstymas logiškai suskirstytas į tris pastraipas. Pabaigoje galėtų būti aiškiau suformuluotas apibendrinimas ar išvada.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Tekstas rišlus. Paisoma pastraipų rišlumo ir tinkamos sandaros. Tinkamai panaudotos rišlumo priemonės: įvardžiai (*taki los często...; z jego punktu widzenia; Stawia się on w sądzie*), elipsės (*Szczególnie w Antyku; Skazana na okrutną śmierć popelnia samobójstwo; O co?*), sinonimai (*klęska – porażka*), perifrazės (*Antygona – główna bohaterka; Kreon – nieustępliwy władca*), jungtukai (*Gdy więc władca Kreon postanawia; Natomiast w utworze; Banalna sprawa jednak wkrótce*), įterpiniai, pvz., *przede wszystkim; podsumowując; nie tylko..., ale też*. Visos trys dėstymo pastraipos yra vienodos sandaros (pagal dedukcinį modelį): pradžioje suformuluota pagrindinė pastraipos mintis, po to ji nagrinėjama, nurodant ir komentuojant konkrečius pavyzdžius iš pasirinkto literatūros kūrinio (kiekvienoje pastraipoje detaliau aptariamas vienas kūrinys). Pastraipa baigiasi apibendrinančiu komentaru.

3. Stiliaus vertinimas (3 iš 3 taškų)

Stilius tinkamas, paisoma stiliaus vientisumo. Tekstas aiškus, parašytas iš esmės taisyklinga ir vaizdinga kalba. Kartais vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *iluzja; poczucie bezpieczeństwa*, vartojami vaizdingi žodžiai ir originalūs metaforiniai žodžių junginiai (*równoznaczne porażce; z krwawiącym sercem; zanurzać się w rozpacz, cierpieniu, bólu; zamienić się w nicość; gdzieś z tyłu czai się nieodmienna przewaga i siła*). Dažniausiai vartojami sudėtiniai sakiniai, sudaryti taisyklingai ir pagal įvairias, skirtingas schemas. Gramatinės konstrukcijos iš esmės nesikartoja. Vartojami ne tik tiesioginiai sakiniai, bet stilių pagyvina ir klausiamojo sakinio panaudojimas (*O co? Nikt nie wie*). Keli leksikos ir žodžių junginių pasikartojimai (*Podsumowując, mogę stwierdzić; osiąga swój cel; straszliwy*).

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (9 iš 9 taškų)

Yra tik dvi gramatikos klaidos (žodžių logiškos tvarkos sakinyje nepaisymas: *przez niemal cały rok; skazał swą żonę, ukochaną Giaura, za zdradę na śmierć*) ir dvi skyrybos klaidos (nereikalingi kableliai vientisiniuose sakiniuose).

Bendra taškų suma už rašto darbą – 28.

2 pavyzdys. 2 tema (26 taškai)

Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki, ubóstwo (Wolter). Rozwiń myśl, zastanawiając się nad rolą pracy w życiu człowieka. W rozważaniach odwołaj się do wybranych utworów literackich.

Szablonowe życie człowieka składa się z kilku etapów – szkoła, uczelnia wyższa, zawód. Właśnie jakość pierwszych dwóch etapów, wskaże na jakość trzeciego. Człowiek bez pracy we współczesnym świecie nie mógł by egzystować. Motyw pracy jest spotykany w literaturze wcześniejszych epok. W swoich rozważaniach chciałabym przytoczyć kilka przykładów literackich, w którym ważną rolę w życiu człowieka pełni praca.

Motyw pracy najlepiej opisuje okres pozytywizmu. „Praca organiczna” i „Praca u podstaw” – są to najważniejsze hasła tej epoki. Utworem, który dokładnie przekazuje nastrój pozytywizmu, jest „Nad Niemnem”, autorstwa Elizy Orzeszkowej. Opowiadanie głosi nam historię Justyny Orzelskiej i Jana Bohatyrowicza. Perypetie miłosne spotykały się w życiu każdego z nich. Justyna, będąc szlachcianką, marzyła o czystej i szczerzej miłości. Takim sposobem zakochała się i zakochała w sobie zwykłego chłopca Jana. Wewnętrzny głos rozdzierał ją, gdyż nie chciała być obiektem rozczarowania w swojej rodzinie. Głos serca okazał się mocniejszy od rozumu. Pozostawiając wygodne życie poza sobą, Justyna nie wystraszyła się trudnej pracy, aby być razem z ukochanym. Ona odwrotnie mogła znaleźć piękno w wspólnie wykonywanej pracy.

W największym stopniu praca jest nie tylko sposobem do ogrodzenia się od nudy, ale też od nędzy. Kolejnym ważnym utworem okresu pozytywizmu jest „Lalka”. Bolesław Prus ukazał, jak mocno majątek może zmienić życie człowieka. Główny bohater, Stanisław Wokulski, zakochał się w Izabeli Łęckiej. Ona, będąc na wyższej warstwie społecznej, odrzucała wszelkie znaki sympatii w swoją stronę od zwykłego robotnika. Wokulski w swoją kolej tylko mocniej starał się, pracował i wzbogacał swój majątek, aby zainteresować Izabelę. Wokulski pomógł dla ojca kochanki wykupić kamiennicę (250), gdy rodzina Łęckich zaczęła ubożeć. Lecz cała włożona praca i wysiłek głównego bohatera nie pomogły mu uspokoić jego na wpół romantyczne serce.

Czasami trudna praca jest niezbędna, aby zachować człowieczeństwo. Współczesny pisarz Albert Camus w swojej parabolicznej powieści „Dżuma” opisywał przebieg choroby w miasteczku Oran. W utworze dżuma symbolizuje zło, które może nastąpić w dowolnej chwili, a bohaterowie – różne postawy zachowania przeciwko temu złu. Główny bohater doktor Bernard Rieux postanowił, że będzie ryzykować swoim własnym zdrowiem i stosunkami międzyludzkimi, aby wypełniać wszystko co od niego wymaga się. Właśnie on schował swoje własne uczucia i emocje gdzieś głęboko w sobie i każdego dnia pomagał mieszkańcom Oranu. W końcu utworu dżuma została zwalczona. Wiadomo, nie tylko za pomocą Rieux, ale bez roli trudnej pracy, wykonanej przez niego, konsekwencje choroby mogłyby być mniej uciechające.

Powtarzając słowa Woltera – praca właściwie może oddalać od ludzi nudę, występki i ubóstwo. Tylko na podstawie przytoczonych przykładów literatury można twierdzić, że nie sam fakt pracy, tylko pogląd na niej może zmienić człowieka życie.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (12 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (3 iš 3 taškų). Tema tinkamai suprasta ir išplėta. Apibendrinamas darbo vaidmuo žmogaus gyvenime, nagrinėjami tinkami literatūros kūrinių veikėjų pavyzdžiai, nuosekliai plėtojami trys temoje nurodyti komponentai: individo darbas kaip apsisaugojimas nuo nuobodulio, vargo ir moralinio nuosmukio. Taip pat argumentuotai įvestas meilės ir asmeninių santykių aspektas, formuojantis literatūros veikėjų nuostatoms darbo ir pareigos vykdymo klausimu. Parodomos nagrinėjamų temos aspektų sąsajos.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (4 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis (tezė) aiškiai suformuluota įžangoje, toliau nuosekliai ir logiškai išplėta, suskirstyta į pakankamai aiškiai suformuluotus ir argumentuotus teiginius, parinkti tinkami pavyzdžiai. Įžanga tinkama, tačiau pabaiga nepakankamai tiksliai apibendrina visą minčių seką. Iš esmės logiškai panaudotos mąstymo operacijos, kiekviena pastraipa užbaigiama išvada arba apibendrinimu.

1.1.3. Vertinimas (2 iš 2 taškų). Rašinyje gana aiškiai ir nuosekliai išreikštas mokinio požiūris į darbo ir pareigingumo problemą.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (3 iš 4 taškų). Demonstruojamas literatūrologijos pagrindų išmanymas, panaudoti terminai (*motyw, pozytywizm, hasła epoki, bohater, powieść paraboliczna*) ir literatūrinių epochų kontekstai. Kiti kontekstai nenagrinėjami. Vienas terminas – literatūros žanras *opowiadanie* – panaudotas klaidingai. Remiamasi pavyzdžiais iš trijų literatūros kūrinių, visi trys romanai yra iš privalomųjų kūrinių sąrašo. Kūriniai priskiriami tinkamai epochai, nurodyti autoriai, plačiau komentuojami siužetų elementai, veikėjų charakteriai ir veiksmų motyvai.

2. Teksto sandaros vertinimas (4 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (2 iš 2 taškų). Tema perrašyta tiksliai, nors joje yra skyrybos klaida. Paisoma teksto trinarės struktūros. Tinkama įžanga, temos išdėstymas ir pabaiga; išlaikytos tinkamos šių dalių proporcijos. Temos išdėstymas logiškai suskirstytas į tris pastraipas. Nedidelis trūkumas – per trumpa pabaiga.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Tekstas rišlus. Paisoma pastraipų rišlumo ir tinkamos sandaros. Tinkamai panaudotos rišlumo priemonės: įvardžiai (*Justyna – ona; każdego z nich; zło – przeciwko temu złu; Wokulskiemu – mu*), elipsės (*dżuma symbolizuje zło, a bohaterowie – różne postawy*), sinonimai (*w powieści – w utworze; Wokulski – główny bohater*), įterpiniai (*właśnie; odwrotnie*), išvardijimas (*z kilku etapów – szkoła, uczelnia wyższa, zawód; jakoś pierwszych dwóch etapów wskazuje na jakoś trzeciego; Kolejnym ważnym utworem*). Visos trys dėstymo pastraipos yra vienodos sandaros (pagal dedukcinį modelį): pradžioje suformuluota pagrindinė pastraipos mintis, po to ji nagrinėjama, nurodant ir komentuojant konkrečius pavyzdžius iš pasirinkto literatūros kūrinio (kiekvienoje pastraipoje aptariamas vienas kūrinys). Pastraipa baigiasi apibendrinančiu komentaru.

3. Stiliaus vertinimas (3 iš 3 taškų)

Stilius tinkamas, paisoma stiliaus vientisumo. Kartais vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *człowieczeństwo; konsekwencje*, vartojami vaizdingi žodžiai ir originalūs metaforiniai žodžių junginiai (*Wewnętrzny głos rozdierał ją; nie chciała być obiektem rozczarowania; głos serca okazał się mocniejszy od rozumu; pozostawiając wygodne życie poza sobą; nie pomogły mu uspokoić jego na wół romantyczne serce*). Būdingas gramatinių konstrukcijų įvairumas. Yra trys sakiniai su stiliaus trūkumais (*Motyw pracy najlepiej opisuje okres pozytywizmu; W największym stopniu praca jest nie tylko...; będąc na wyższej warstwie społecznej*).

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (7 iš 9 taškų)

Yra penkios leksikos klaidos (*zawód* ‘praca zawodowa’; *zakochała w sobie* ‘rozkochała’; *Wokulski – zwykły robotnik* ‘przedsiębiorca’; *kochanki* ‘ukochanej’; *wzbogacał swój majątek* ‘powiększał’), dvi gramatikos klaidos (*sposobem do...*; *pomógł dla ojca*), dvi rašybos klaidos (*nie mógł by; kamiennicę*) ir dvi skyrybos klaidos (rašto darbo temoje citata be kabučiu; nereikalingas vienas kablelis vientisiniam sakinyje).

Bendra taškų suma už rašto darbą – 26.

3 pavyzdys. 2 tema (21 taškas)

„Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki i ubóstwo”

Od wielu lat praca zajmuje olbrzymią część życia człowieka. Jest ona zdolna jak i leczyć duszę człowieka, tak i kaleczyć jego życie i los. W literaturze obraz pracy jest przedstawiony zupełnie różnie, dlatego warto zastanowić się jaką rolę dla człowieka gra praca w utworach Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem” i Stefana Żeromskiego „Ludzie Bezdumni”.

Polska pisarka epoki pozytywizmu Eliza Orzeszkowa w powieści „Nad Niemnem” pracę przedstawia jako podstawową część życia człowieka oraz swoistym lekkim od ran duszy. Akcja utworu rozgrywa się na Litwie, a główni bohaterowie mieszkają w Korczyniu położonym nieopodal zaścianku szlacheckiego Bohaterowiczów. Jan Bohaterowicz – honorowy mężczyzna, który żyje z pracy własnych rąk. Można twierdzić, że praca dla Jana była nie tylko instrumentem do wyżywiania lecz swoistym dziełem, bez którego wpadł by w nudę i tęsknotę w samotności. W ten sam czas dla Justyny Orzelskiej – zubożałej szlachcianki, praca stała się swoistym instrumentem do poznania samej siebie, poczucia jedności z otaczającą jej przyrodą, pracującymi w polu ludźmi. Także praca pojednała Justynę i Jana jako parę, ponieważ stała się dziełem, które złączyło dwie samotne dusze. Można śmiało twierdzić, że w powieści Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem” praca jest nie tylko sposobem do wyżywiania lecz instrumentem samopoznania, samopoczucia, potrafi ona nie tylko złączyć Jana i Justynę, lecz także ludzi pracujących w polu, powstańców, staje się instrumentem pojednania narodu do dążenia do wspólnego celu.

Drugim nie mniej ważnym przykładem roli pracy w życiu człowieka jest los życiowy głównego bohatera utworu Stefana Żeromskiego „Ludzie bezdomni”. Tomasz Judym jest

młodym lekarzem, dla którego praca pełni ogromną rolę w życiu. Dla Judyta praca główną misją życiową, dąży do olbrzymich celów, potrafi przeciwstawić swym wrogom. Można twierdzić, że (250) poprzez leczenie ludzi, poprzez dźgnięcie jezioro – źródło chorób, on leczy swą duszę, zapelnia dziury w swej duszy swymi ambicjami. W końcu utworu nie zważając na to, że kocha Joannę, wyrzeka się własnych szczęścia oraz miłości stawiając pracę na pierwsze miejsce. Moim zdaniem on nie popełnił błędów wyrzekając się stosunków miłosnych, ponieważ bez pracy Tomasz stał się by samotny co miało by olbrzymie konsekwencje w przyszłości. Można twierdzić ale i całym życiem.

Podsumowując można twierdzić, że praca jest swoistą trucizną, która w dozwolonych ilościach leczy, a w dużych staje się uzależnieniem lub przyczyną śmierci. Moim zdaniem wszędzie musi być balans, ponieważ bez pracy człowiek traci siebie, a gdy jej za dużo traci wszystko.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (9 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (2 iš 3 taškų). Tema supраста, bet nepakankamai išplėtotą. Nenagrinėjami visi temos formulotėje pateikti reikšminiai žodžiai (*występek* ir *ubóstwo*), todėl samprotaujant nepakankamai atsižvelgiama į visus temos aspektus, o pagrindinė mintis šiek tiek nukrypsta nuo rašto darbo temos.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (3 iš 5 taškų). Tezė suformuluota aiškiai, nors ji ne visai sutampa su rašinio tema (*jaką rolę dla człowieka gra praca w utworach Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem” i Stefan Żeromski „Ludzie Bezdomni”*). Įžanga ir išvados yra susietos tarpusavyje, bet ne visai susijusios su dėstymu, nes nagrinėjami literatūros pavyzdžiai neįrodo neigiamos darbo įtakos žmogaus gyvenimui. Remiamasi dviem kūrinių iš privalomųjų kūrinių sąrašo ir jais iš dalies pagrindžiama pagrindinė mintis. Dėstyje gana tiksliai taikomos analizės, apibendrinimo ir išvadų darymo operacijos.

1.1.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Vertinamas ir išreiškiamas požiūris į svarstomą klausimą, bet jo nuosekliai nesilaikoma visame darbe.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (3 iš 4 taškų). Rašinio autorius žino pasirinktą literatūros kūrinių turinį, teisingai paaiškina pagrindinių veikėjų poelgius ir nuostatas, bet nepakankamai remiasi kontekstais, pvz., literatūriniu – priskiria E. Ožeškienės romaną pozityvizmo epochai, bet nemini kūrinyje atsiskleidžiančių būdingų šios epochos bruožų. Vartoja tik pagrindines literatūrologijos sąvokas (*epoka pozytywizmu, powieść*). Daro dvi faktines klaidas, susijusias su kūrinio turiniu: iškreipia pagrindinio veikėjo pavardę (*Bohaterowicz* vietoj *Bohatyrowicz*), minimus kūrinyje vandens telkinius vadina *jezioro* vietoj *stawy*.

2. Teksto sandaros vertinimas (4 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (2 iš 2 taškų). Taisyklinga trinarė darbo struktūra, atitinkamos jos dalių proporcijos. Temos dėstymą sudaro dvi argumentavimo pastraipos. Nedidelis trūkumas – nepilnai užrašyta rašto darbo tema.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Tekstas pakankamai rišlus, rišlumui pasiekti vartojamos įvairios priemonės: įvardžiai, sinonimai, pvz., *powieści – utworu, głównego bohatera – Tomasz Judym*, išvardijimai, pvz., *Drugim nie mniej ważnym przykładem*. Pastraipos logiškai susietos tarpusavyje. Taisyklingai taiko du skirtingus pastraipų modelius: pirmoje dėstymo pastraipoje – indukcinį modelį, kai literatūrinio pavyzdžio paaiškinimas veda prie apibendrinamojo teiginio, antroje dėstymo pastraipoje – dedukcinį modelį, kai pastraipa prasideda nuo pagrindinės minties toliau paaiškintos literatūriniu pavyzdžiu.

3. Stiliaus vertinimas (3 iš 3 taškų)

Teksto stilius aiškus, atitinkantis turinį ir žanrą, nors pasitaiko stiliaus klaidų, pvz., netikslių minčių raiškos (*Od wielu lat praca zajmuje olbrzymią część życia człowieka*). Platus žodynas, vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *dążenie, ambicja, uzależnienie*, ji teisingai siejama su kitais žodžiais, pvz., *instrument samopoznania / pojednania; misja życiowa; konsekwencje w przyszłości*. Tikslingai vartojami įvairių rūšių sudėtiniai sakiniai.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (5 iš 9 taškų)

Daro nemažai įvairių rūšių kalbos klaidų. Ypač daug leksikos klaidų, pvz., *wyżywanie* ‘przetrvanie’, *pojednała* ‘połączyła’, *pełni rolę* ‘odgrywa rolę’, gramatikos klaidų, pvz., *dąży do olbrzymich celi, praca pojednała Justyny i Jana, pracujących w pole*, ir skyrybos klaidų (sudėtiniuose sakiniuose trūksta kablelių), bet pasitaiko ir rašybos klaidos („*Ludzie Bezdomni*”, *lekkim*).

Bendra taškų suma už rašto darbą – 21.

4 pavyzdys. 3 tema (21 taškas)

Interpretacija wiersza Czesława Miłosza Dwór

Wiersz „Dwór” jest zapisem wspomnień i refleksji poety, który po wielu latach wraca do domu, do miejsca swojego dzieciństwa – dworu na Litwie. Poeta konfrontuje obraz z przeszłości z rzeczywistością i dostrzega zmiany, jakie zaszły w krajobrazie i w ludziach. Dwór nie istnieje, park jest zarośnięty, rzeka straciła swój blask, lipowa aleja i sady zniknęły. Poeta porównuje siebie do tego miejsca i uświadamia sobie, że oba podlegają prawu przemijania i starzenia się. Jednak nie odczuwa żalu ani tęsknoty za utraconym pięknem, lecz akceptuje bieg historii i natury. Zwraca uwagę na prosty baraczek, który stanął na miejscu dawnego dworu i na ludzi, którzy tam mieszkają. Poeta docenia ich życie, choć ubogie i skromne, bo jest ono dowodem trwania i przetrwania. Poeta wyraża swoją chwałę życiu za to, że istnieje mimo wszystko. Wiersz jest napisany wierszem wolnym, bez rymów i regularnej budowy strof. Pierwsza część jest najdłuższa i opisowa, druga i trzecia są krótsze i refleksyjne. Poeta używa języka prostego i konkretnego, nawiązując do realnych szczegółów i nazw własnych.

W utworze występują liczne środki stylistyczne, takie jak: metafory (np. „kolejny drogi”, „kolor jest rdzawej samochodowej oliwy”), porównania (np. „To miejsce i ja”), epitet (np. „biały”, „zamczysty”). Wiersz ma charakter liryczny i autobiograficzny, ponieważ podmiot liryczny można utożsamiać z autorem.

Wiersz Czesława Miłosza „Dwór” jest wyrazem pogodnej postawy wobec życia i śmierci, świadectwem dojrzałości duchowej i mądrości poety. Poeta nie ulega nostalgii ani rozpacz, lecz przyjmuje zmiany jako nieodłączną część ludzkiego losu. Jednocześnie potrafi dostrzec wartość i piękno (250) w tym, co trwa i co się odradza. Wiersz jest więc wyrazem afirmacji życia i nadziei na przyszłość.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (7 iš 14 taškų)

1.2.1. Tematika (2 iš 4 taškų). Tinkamai įvardyta, tačiau nepakankamai išsamiai aptarta interpretuojamo kūrinio problematika ir išreikštos vertybės. Atpažįstami esminiai turinio elementai, tačiau jie aptariami pernelyg abstrakčiai, nesigilinant į tekstą.

1.2.2. Samprotavimo logika (2 iš 4 taškų). Įžangoje aiškiai formuluojama interpretacijos tezė (*Poeta konfrontuje obraz z przeszłości z rzeczywistością i dostrzega zmiany, jakie zaszły w krajobrazie i w ludziach.*), ji pagrindžiama dėstymo dalyje ir tinkamai apibendrinama išvadose. Įrodant tezę, nepakankamai remiamasi kūrinio turiniu, argumentacija yra labai abstrakti, trūksta gilesnės teksto analizės, citatų interpretacijos. Trumpa dėstymo dalis neatskleidžia visų mąstymo operacijų, pvz., analizės, paaiškinimo, palyginimo.

1.2.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Požiūris į kūrinį nagrinėjamą problematiką nėra aiškiai išreikštas.

1.2.4. Literatūra ir kontekstai (2 iš 4 taškų). Išvardijamos eilėraščio stilistinės priemonės, bet jos nesiejamos su turiniu, nenurodomos jų stilistinės funkcijos. Pateikiamos stilistinės priemonės yra iliustruojamos netinkamais pavyzdžiais, pvz., metafora (*kolor jest rdzawej samochodowej oliwy*), palyginimas (*To miejsce i ja*). Teisingai interpretuojamas pateiktas literatūros kūrinys, bet nepakankamai remiamasi kontekstais, tik fragmentiškai atsižvelgiama į biografinį kontekstą. Vartojamos literatūrologijos sąvokos, tinkančios eilėraščio analizei ir interpretacijai, pvz., *podmiot liryczny, strofa, część opisowa / refleksyjna*. Yra viena fakto klaida – klaidingai pavartota sąvoka: *nazwy własne* vietoj *nazwy konkretne*.

2. Teksto sandaros vertinimas (2 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (1 iš 2 taškų). Taisyklinga trinarė darbo struktūra, atitinkamos jos dalių proporcijos, tačiau tekstas netinkamai padalytas į pastraipas – įžanga neatskirta nuo dėstymo dalies. Dar vienas nedidelis trūkumas – nepilnai užrašyta rašto darbo tema.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (1 iš 2 taškų). Tekstas gana rišlus, tačiau yra pastraipų struktūros trūkumų. Pirmoje ilgoje pastraipoje stinga rišlumo, joje pateikiami dėstymo komponentai – eilėraščio turinio interpretacija, jo struktūros ir kalbinės raiškos analizė – nėra susieti tarpusavyje.

3. Stiliaus vertinimas (3 iš 3 taškų)

Tekstas parašytas turtinga, žanro stilių atitinkančia kalba. Vartojama daug abstrakčiosios leksikos, pvz., *refleksja, postawa, nostalgia*, ji teisingai siejama su kitais žodžiais, pvz., *prawo przemijania, świadectwo dojrzałości duchowej, afirmacja życia*. Tikslingai vartojami įvairių tipų sudėtiniai sakiniai.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (9 iš 9 taškų)

Tekstas parašytas taisyklinga kalba, nėra leksikos ir gramatikos klaidų, pasitaiko tik pavienės rašybos (*licz*), skyrybos (eilėraščio pavadinimas be kabučių) ir akies klaidos (*kolejny*).

Bendra taškų suma už rašto darbą – 21.

5 pavyzdys. 1 tema (21 taškas)

Trudne zwycięstwa, gorzkie klęski. Ukaz drogi życiowe wybranych bohaterów literackich, odwołując się do różnych utworów.

Bohater – to postać o wyjątkowej osobowości, który działa dla honoru rodziny, społeczeństwa, narodu, a także na dobro ojczyzny. Jednak czasami może ponieść ogromne porażki i gorzkie klęski. Dla społeczeństwa przynosi małe, bądź duże zwycięstwa, lecz jaką ceną?

Największy bohater w społeczeństwie jest ten, który poświęcał się ojczyźnie i działał na jej dobra. Natomiast takie poświęcenie własnego życia ojczyźnie, często ma zakończenie tragiczne. Bez wątplenia, takie zwycięstwo jest warte takiej gorzkiej klęski. Dla wszystkich znana poeta dramatopisarz, wieszcz Adam Mickiewicz w 1828 roku napisał powieść historyczną pod nazwą „Konrad Wallenrod”. Główny bohater był porwany przez krzyżaków i rósł w rękach u swego wroga. Natomiast nie zapomniał o swojej prawdziwej tożsamości i podcza jednej z bitew z Litwą przelenał na stronę litewską. Po upływie czasu powrócił do Zakonu Krzyżackiego i zajął stanowisko Mistrza zakonu i cała władza przeszła w ręce Konrada. Konrad specjalnie prowadzi walki tak, by zakon poniósł porażkę, a Litwa otrzymała jeszcze jedną szansę. Zresztą mu się udało. Rycerze i wojsko zakonu giną, a Litwa zostaje uratowana. Raniej czy później, wszyscy dowiedzieliby się o zdradzie Konrada, więc on postanawia nie czekać „swojej uczy” i dokonuje samobójstwo. Zwycięstwo Konrada jest pięknym przykładem poświęcenie się ojczyzny. Sam poniósł gorzką klęskę, zdradzał zakon, oszukiwał, zabił wojsko zakonu podczas wojny z Litwą, lecz uratował los ojczyzny. Trudną drogą, z tragicznym końcem, lecz zwyciężył.

Kolejny przykład zwycięstwa, ale makabryczną drogą. Dramat Juliusza Słowackiego „Balladyna” przedstawia kontrast dobra i zła na świecie. Główna bohaterka Balladyna korzystała ze swojej urody, aby osiągnąć swoje cele. Porywczosć i manipulacyjność w Balladynie (250 słów) już była od dziecka. Tak mocno pragnęła władzy, że gdy na próg domu wstępuje ksiązę Kirkor, w celu znalezienia sobie narzyczonej, Balladyna zabija własną siostrę, aby uniknąć konkurencji. Wzięła ślub z Kirkorem i wyruszyła do zamku, osiągnęła swój cel – władza. Balladyna żyła w ciągłej bojaźni, że ktoś się dowie o jej zabójstwie, bała się wyroku dlatego popełniała jeszcze więcej zbrodni, likwidowała wiele innych osób, w obawie, że mogą

wiedzieć jej tajemnicę. Natomiast wyrzuty sumienia i poczucie winy zwyciężyli, *Balladyna* wydaje na siebie wyrok. Piorun uderza w niej pięć razy, po czym bohaterka ginie. Jej zwycięstwo zabrało życie wielu niewinnych osób, a w końcu śmierć ją też spotkała.

Przedstawiłam różne rodzaje zwycięst i jakie klęski tego mogą być. Nie każdy zwycięzca staje się bohaterem w społeczeństwie, czasami droga do zwycięstwa zostawia bezsensowne i gorzkie klęski.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (9 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (3 iš 3 taškų). Tema tinkamai suprasta ir išsamiai plėtojama. Išsamiai ir kryptingai aptariamai visi temos aspektai ir jų tarpusavio sąsajos.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (4 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis aiški. Logiškas jos pagrindimas argumentais; jie pakankamai svarūs ir yra iš esmės išsamiai paaiškinti bei pagrįsti pavyzdžiais. Iš dalies kryptinga įžanga, nurodanti svarstymo eigą, bet samprotavimo apibendrinimas paviršutiniškas. Dėstymo dalyje tinkamai derinamos mąstymo operacijos: analizė, apibendrinimas ir išvadų darymas.

1.1.3. Vertinimas (2 iš 2 taškų). Aiškiai, nuosekliai ir pagrįstai išreikštas požiūris į nagrinėjamą problemą.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (0 iš 4 taškų). Rašto darbe nesiremama nė vienu kūkiniu iš privalomųjų kūrinių sąrašo.

2. Teksto sandaros vertinimas (4 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (2 iš 2 taškų). Taisyklinga trinarė rašto darbo struktūra. Tekstas racionaliai padalytas į pastraipas: įžanga – viena pastraipa, dėstymas – dvi pastraipos, pabaiga – viena pastraipa. Atitinkamos dalių proporcijos, nors pabaiga pernelyg trumpa.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Tekstas gana rišlus. Pastraipoms būdinga vidinė logika, nuoseklumas ir vidinė struktūra. Dvi dėstymo pastraipos yra argumentavimo tipo, sudarytos pagal dedukcinį pastraipos modelį.

3. Stiliaus vertinimas (2 iš 3 taškų)

Tekstas aiškus, stilius pritaikytas turiniui ir žanrui, nors pasitaiko stiliaus klaidų, pvz., *Bez wątpienia, takie zwycięstwo jest warte takiej gorzkiej klęski*, nesuderinti veiksmažodžių laikai, pvz., *Litwa otrzymała jeszcze jedną szansę. Zresztą mu się udało. Rycerze i wojsko zakonu giną, a Litwa zostaje uratowana*. Vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *tożsamość, kontrast, manipulacyjność*. Vartojami įvairūs sudėtiniai sakiniai, sintaksinės konstrukcijos.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (6 iš 9 taškų)

Daroma nemažai įvairių rūšių kalbos klaidų: leksikos klaidų, pvz., *zabilį wojsko* ‘zniszczył wojsko’, *raniej* ‘wcześniej’, gramatikos klaidų, pvz., *największy bohater w społeczeństwie jest ten; rósł w rękach*, rašybos klaidų, pvz., *krzyżaków, Mistrza zakonu*. Pasitaiko praleistų raidžių (*podcza* *jednej z bitew z Litwą przelenął*) ir skyrybos klaidų.

Bendra taškų suma už rašto darbą – 21.

6 pavyzdys. 2 tema (17 taškų)

Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki i ubóstwo.

Praca jest bardzo ważnym elementem w współczesnym świecie, bez którego nie będzie funkcjonować ani jedno społeczeństwo. W zachodniej kulturze oraz także naszej praca człowiekowi daje status w społeczeństwie oraz możliwość na dostanie różnych nowoczesnych wynalazków naszej cywilizacji, natomiast w bardziej ubogich społeczeństwach praca ludziom daje możliwość na zdobycie jedzenia, lub zbudowanie schronienia. W danej rozprawce postaram się przedstawić jak praca oddziałuje na życie, los i psychikę człowieka.

Wartość pracy bardzo różni się w zależności od epoki, w której powstało określone dzieło. W renesansie praca była godną wartością pochwały i przynoszącą zadowolenie. W pozytywizmie praca była uważana jako pasja, często wtedy brzmiało hasło „praca u podstaw”. Praca nie była najważniejszą wartością człowieka, ale bardzo znaczącą. Dlatego nie można było ominąć toposu pracy w literaturze. Sięgając o topos pracy w literaturze, a nawet lekturach szkolnych nie można ominąć jednej z najsłynniejszych powieści Bolesława Prusa. W „Lalka” Prus przedstawiał w warstwie arystokratycznej lecz bardzo ciężko pracującego Wokulskiego, lecz który natomiast nie był popierany przez środek swoich uczuć Izabelę Łęcką. Także motyw pracy był przedstawiony w utworze Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem”. Tam Orzeszkowa popierała ciężko pracujących Bohaterowiczów. Opisywała też bardzo pozytywnie Justynę która, też przyłączyła się do ciężkiej pracy Bohatyrowiczów, w przeciwieństwie mówiąc o szlacheckim pochodzeniu nie pracujących osobach. Także praca była przedstawiona w noweli „Siłaczka” której autorem jest Stefan Żeromski. Opisywał on kobietę która pracowała ponad siły oddając zdrowie i czas, by tylko pomóc ubogim mieszkańcom wioski. Motyw pracy (250) był bardzo często poruszany w mitologii greckiej. Naprzykład syn Zeusa i Hery, Hades był wyrzcony z olimpu przez rozgniewanego ojca. Od tamtych czasów był kowalem bogów i herosów. To on wykółł trójząb Posejdona i tarczę Zeusa. Lecz najsłynniejszym przedstawieniem pracy w Mitologii była kara Syzyfa. Syzyf był ukarany w taki sposób, że musiał wciągnąć ogromny głaz na szczyt góry. Każdy raz przez siłę wtaczając głaz na szczyt podchodząc do końca głaz staczał się w dół, i tak było bez końca. Podobnego charakteru była też powieść o 50-ciu Danajd, które zasztyletowały swych mężów. Za karę musiały napępiać dziurawe beczki, co też trwało wiecznie.

Więc podsumowując mogę powiedzieć, że praca jest i będzie bardzo ważną wartością w naszej cywilizacji. Bez pracy ludzie zdegradują, i nie będą mieli niczego. Praca kształtuje naszą osobowość i kulturę.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (7 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (1 iš 3 taškų). Tema suprasta pernelyg siaurai. Išnagrinėti ne visi temos aspektai (*nudę, występek i ubóstwo*), todėl samprotaujant pagrindinė mintis nukrypsta nuo rašto darbo temos.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (2 iš 5 taškų). Tezė suformuluota aiškiai (*postaram się przedstawić jak praca oddziałowuje na życie, los i psychikę człowieka*), tačiau ne visai sutampa su rašinio tema. Įžanga ir išvados yra susietos tarpusavyje, bet pabaigoje nepakankamai tiksliai apibendrinta visų minčių seka. Pateikti literatūriniai pavyzdžiai pasirinkti tinkamai, bet nepakankamai išnagrinėti temos ir suformuluotos tezės aspektu. Trūksta nuoseklumo mąstymo operacijose.

1.1.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Išreikštas bendras požiūris į nagrinėjamą problemą, tačiau trūksta tikslumo.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (3 iš 4 taškų). Vartojamos pagrindinės literatūrologijos sąvokos, pvz., *renesans, epoka, topos*. Remiamasi įvairiais pavyzdžiais iš literatūros kūrinių, du iš jų yra iš privalomųjų kūrinių sąrašo, tačiau paviršutiniškai aptariami kūrinių veikėjai, jų veiksmi, santykiai ir jausmai. Kaip kontekstai paminėti renesanso ir pozityvizmo epochos reiškiniai. Daroma fakto klaidų, pvz., Hadas apibūdinamas kaip *syn Zeusa i Hery*, o ne *syn Kronosa i Rei*, iškreipiama pagrindinio veikėjo pavardė *Bohaterowiczów*.

2. Teksto sandaros vertinimas (2 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (1 iš 2 taškų). Tema perrašyta nepilnai. Trinarė teksto struktūra. Įvadą sudaro viena pastraipa, dėstymo dalis nepadalyta į pastraipas, pabaigą sudaro viena trumpa pastraipa, kurioje nėra tiksliai suformuluotų išvadų, išplaukiančių iš samprotavimo.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (1 iš 2 taškų). Rašto darbas iš esmės suprantamas, bet yra teksto rišlumo trūkumų. Panaudotos kai kurios rišlumo priemonės: leksinės, pvz., *epoki – w renesansie, w pozytywizmie*, gramatinės: jungtukai *ale, oraz, natomiast*, įvardžiai, pvz., *Stefan Żeromski – on; To on wykól...; taki; dalelytės też, także*. Tačiau esama atvejų, kai šios priemonės pavartotos netaisyklingai, pvz., *w warstwie arystokratycznej lecz bardzo ciężko pracującego Wokulskiego, lecz który natomiast nie był...* Gana logiška dėstymo seka. Dėstymo pastraipoje yra samprotavimo požymių, bet netaikomas aiškus argumentavimo modelis.

3. Stiliaus vertinimas (2 iš 3 taškų)

Stilius atitinka rašinio žanrą. Iš esmės išlaikytas stiliaus vientisumas. Yra trys stiliaus klaidos. Žodynas gana turtingas, pvz., *schronienie ‘dom’, w zależności od..., w przeciwieństwie do..., określone dzieło, zaszytowały, zdegradową*, nors esama leksikos klaidų. Vartojami sinonimai, pvz., *wciągnąć – wtoczyć*, ir sinoniminės konstrukcijos, pvz., *wartswa arystokratyczna – szlacheckie pochodzenie*, vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *społeczeństwo, cywilizacja, status, kultura*,

osobowość, wartość, psychika, topos, motyw. Nedaug pasikartojančių žodžių ir žodžių junginių: *spoleczeństwo, lecz, też*. Pakankamai įvairios nesikartojančios sintaksinės konstrukcijos.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (6 iš 9 taškų)

Rašto darbe iki 250 žodžių ribos yra tik viena rašybos klaida (*nie pracujących*), tačiau pasitaiko nemažai kitų klaidų: leksikos, pvz., netinkamai pavartoti žodžiai *dostanie* vietoj *zdobycie*, *środek* vietoj *obiekt*, ir gramatikos klaidų, pvz., iškreiptos veiksmažodžių formos *oddziałowuje, oddawajac*, sintaksiškai nesuderinti žodžių junginiai, pvz., *praca była uważana jako pasja; W „Lalka” Prus przedstawił; skrybybos klaidų* – dažniausiai sudėtinuose sakiniuose trūksta kablelių, yra vienas nereikalingas prieš jungtuką *lecz*.

Bendra taškų suma už rašinį – 17.

7 pavyzdys. 2 tema (15 taškų)

Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki i ubóstwo (Wolter)

Temat pracy w życiu ludzkim był, jest i będzie zawsze aktualny. Od dawnych czasów kult pracy był opisywany w literaturze z całego świata. Autorzy pokazują wagność i cechy pracy, opisują jak praca wygląda w różnych warstwach socjalnych oraz jej rezultat. „Praca oddala od nas trzy wielkie niedole – nudę, występki i ubóstwo” powiedział Wolter. Praca przynosi nie tylko bogactwo, ale też rozwija różne moralne cechy.

Stefan Żeromski to autor powieści „Ludzie bezdomni”, który dokładnie opisał kult i rezultat pracy w swoim utworze. Żeromski pokazał jak ciężko, w nieludzkich warunkach i z mizerną wypłatą pracowali biedni ludzie. W pomieszczeniu bez światła i odpowiedniej higieny pracowało mnóstwo biednych i chorych ludzi próbując zarobić sobie i swojej rodzinie na kawałek chleba.

Albert Camus w swojej powieści „Dżuma” przedstawia czytelnikom pracę medyków i doktorów w okres pandemii śmiertelnej choroby. Autor powieści opisuje jak medycy oraz doktorzy poświęcali się aby wyleczyć chorych, jak wysiákali moralnie ludzie nad wyleczeniem chorych. Camus szczegółowo opisuje jak się czuli doktorzy i jaką mieli postawę na temat pracy.

Stefan Żeromski oraz Albert Camus w swoich utworach opisują motyw poświęcenia chorym, oddania się pracy oraz wewnętrznego rozdarcia głównych bohaterów. Aby opisać te motywy Stefan Żeromski posługuje się przykładem Tomasza Judyma, który rezygnuje z rodziny, kochanej oraz przyszłych dzieci, aby pomagać chorym i ubogim. Albert Camus w swoim utworze „Dżuma” pokazuje na przykładzie doktora Rieux jak ciężko jest poświęcać się pracy.

Stefan Żeromski również jak i Albert Camus bardzo szczegółowo i dokładnie opisują motywy pracy, cechy głównych bohaterów oraz rezultaty poświęcenia się pracy. Z (250) opisów autorów czytelnik nie tylko rozumie emocje i stan bohaterów, ale też odczuwa atmosferę utworu i trud pracy. Czasami praca zabija nudę, wzbogaca człowieka oraz daje wolność, jednak są różne warunki i sytuacje życiowe w których czasami praca zabiera najdroższe i najbliższe.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (6 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (1 iš 3 taškų). Tema suprasta tik iš dalies, išplėtotą pernelyg siaurai. Neišsamus temos reikšminių žodžių aptarimas. Nukrypstama nuo temos, nes parodomi tik neigiami darbo aspektai.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (2 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis (*Praca przynosi nie tylko bogactwo, ale też rozwija różne moralne cechy*) neatitinka temos visų reikšminių žodžių. Įžanga ir baigiamosios išvados nesusietos tarpusavyje. Pagrindimas argumentais paviršutiniškas, pateikta kūrinių pagrindinių personažų nuostatos ir veiksmai, bet jie nesusiję su rašto darbo tema ir įžangoje pateikta teze, nėra svarių argumentų. Teiginiai iš dalies paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais, kurių reikalaujama rašto darbo užduotyje. Samprotavimas paviršutiniškas, tačiau dėstymo sekoje pasitelkiamos mąstymo operacijos: apibendrinimas, palyginimas.

1.1.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Išreikštas požiūris į svarstomą problemą, tačiau trūksta nuoseklumo, nes nukrypstama nuo suformuluotos tezės.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (2 iš 4 taškų). Remiamasi dviem tinkamais literatūros kūriniais iš privalomųjų kūrinių sąrašo, bet pasirinkti pavyzdžiai nagrinėjami nepakankamai ir vienpusiškai. Nepaminėtas nė vienas kontekstas. Vartojamos literatūrologijos sąvokos, pvz., *główny bohater, motyw, powieść*. Demonstruojamos paviršutiniškos literatūros žinios.

2. Teksto sandaros vertinimas (3 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (1 iš 2 taškų). Tema perrašyta nepilnai. Trinarė teksto struktūra. Įvadą sudaro viena pastraipa, dėstymą – trys pastraipos ir pabaigą – viena pastraipa. Pabaigoje iš esmės atkartojama tik trečios dėstymo pastraipos mintis.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Darbas iš esmės rišlus ir suprantamas. Panaudotos rišlumo priemonės, pvz., sinoniminės ir prieštaravimo konstrukcijos (*opisywany w literaturze – autorzy pokazują; Albert Camus – autor; nie tylko..., ale też...*), jungtukai *ale, oraz, aby, jednak*, jungiamieji įvardžiai *jak, który*, parodomasis įvardis *taki*, dalelytė *też*. Pastraipos išdėstytos logiškai: pirmoje ir antroje dėstymo pastraipose pagal eiliškumo principą aprašyti du skirtingi kūriniai, o trečioje dėstymo pastraipoje apibendrinti šių dviejų kūrinių anksčiau aptarti aspektai. Kiekvienoje dėstymo pastraipoje yra pagrindinė mintis, pateikta pavyzdžių argumentacijai pagrįsti, bet trūksta dalinės išvados.

3. Stiliaus vertinimas (2 iš 3 taškų). Stilius atitinka rašinio žanrą. Iš esmės išlaikytas stiliaus vientisumas. Vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *kult, postawa, rezultat, motyw*. Nepakankamai turtingas žodynas. Daug pasikartojančių žodžių ir žodžių junginių, pvz., *kult, rezultat, wyleczyć chorych* ir kt.). Pakankamai įvairios nesikartojančios sintaksinės konstrukcijos.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (4 iš 9 taškų)

Darbe nėra rašybos klaidų, bet pasitaiko gramatikos klaidų, pvz., *w okres pandemii, postawa na temat pracy*, ir skyrybos klaidų, pvz., šalutiniai sakiniai, prasidedantys jungiamuoju žodžiu *jak*, neatskiriamai kableliais. Ypač daug leksikos klaidų, kai žodžiai vartojami netinkamame semantiniame kontekste, pvz., *warstwach socjalnych* ‘warstwach społecznych’, *rezultat* ‘skutki’, *doktorów* ‘lekarzy’, *wysiąkać* ‘wyczerpać się’, *kochanej* ‘ukochanej’.

Bendra taškų suma už rašinį – 15.

8 pavyzdys. 1 tema (13 taškų)

Trudne zwycięstwa, gorzkie klęski. Ukaż drogi życiowe wybranych bohaterów literackich odwołując się do różnych utworów.

W literaturze pisarzy przedstawiają wiele bohaterów od pozytywnych do negatywnych tyko czasami bohaterowie są postaciami tragicznymi. Bohaterowie tragiczne, muszą przejść trudne zwycięstwa i gorzkie klęski. Powstaje pytanie, jakie drogi życiowe muszą przejść bohaterzy literackie, które ponieśli gorzkie klęski?

W literaturze utwór angielskiego autora Wiliama Szekspira „Hamlet” zwraca uwagę na drogę życiową bohatera Hamleta, który odczuwa siebie jako biały ptak wśród czarnych. Hamlet jest innego światopoglądu niż inne obywatele zamku. Po spodkaniu z duchem swego ojca odczuwa konflikt wewnętrzny i ma monolog wewnętrzny „Być albo nie być”. Ten monolog pokazuje tragizm głównego bohatera, bo ma wybór między walką i śmiercią. Hamlet wybiera walkę, dlatego w końcu traci swoją ukochaną Ofleję i później sam traci życia. Cała życia Hamleta było dla jego gorzką klęską ale w końcu zwyciężyła sprawiedliwość. Hamlet też cierpi żal za stratę bliskich, takich jak swoich rodziców i ukochanej. Podsumowując wolno powiedzieć że Hamlet poniósł trudne zwycięstwo i gorzkie klęski przez swoją drogę życiową, bo stracił wszystko co było jemu cenne, ale pomóg zwyciężyć sprawidliwości.

Następny utwór literacki powstał przed naszą erą to „Antygona” napisana przez Sofoklesa. Główny bohater mitu to Antygona. Antygona jest też tragicznym bohaterem ponieważ jak i Hamlet walczy o sprawiedliwość. Dlatego przeciwstaje się przeciw swego ojca Hajmona Kreon, który odmow nie zgadzacie z pochowaniem jej brata według tradycji. Antygona w końcu pogrzebuje swego brata według tradycji. To trudne zwycięstwo później przechodzi w gorzką klęskę dla Antygony, sama zostaje zamurowana i umiera, pozostawia swego ukochanego. Antygona podaje przykład śmiałości i wytrwałości przed możliwą karą po pogrzebie brata. (250 słów) Droga życiowa Antygony jest dobrym przykładem trudnego zwycięstwa i gorzkiej klęski. Pod koniec wolno podtwierdzić że Antygona dobrze odzwierciedla temat i jest poniosła gorzkie klęski po trudnym zwycięstwu.

Podsumowując wolno powiedzieć że pisarzy przedstawiali wiele bohaterów jak negatywnych tak i pozytywnych. Niektóre przyżyli trudne zwycięstwo i później gorzkie klęski. Przykładem jest Antygona, która poniosła zwycięstwo, a później śmierć jak i Hamlet, który pokazał zwycięstwo sprawiedliwości, a później jego śmierć.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (5 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (2 iš 3 taškų). Atsižvelgta tik į vieną temos aspektą (*trudne zwycięstwo*), todėl samprotaujant nepavyko tinkamai aptarti kito aspekto ir pateikti tinkamų įrodymų.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (1 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis suformuluota neaiškiai. Nėra aiškiai suformuluotų teiginių. Įžanga ir išvados susietos tarpusavyje, nors parašytos veidrodiniu būdu, beveik pasikartojant. Remiasi dviem kūriniais iš privalomųjų kūrinų sąrašo, kuriais siekiama pagrįsti pagrindinę mintį, bet nukrypstama nuo temos. Dėl paviršutiniškos analizės apibendrinimas ir išvados yra bendro pobūdžio.

1.1.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Vertinama ir išreiškiamas požiūris į svarstomą klausimą, bet nesilaikoma jo nuosekliai visame darbe.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (1 iš 4 taškų). Pasirinkti literatūros kūrinų turinio elementai pateikiami teisingai. Remiamasi literatūros pavyzdžiais iš privalomųjų kūrinų sąrašo, bet jie išsamiai neaptariami, nesiremiama kontekstais, pvz., literatūriniu ar biografiniu. Pasitaiko fakto klaidų, pvz., *Główny bohater mitu to Antygona*. Vartojamos kai kurios literatūrologijos sąvokos, pvz., *postacie tragiczne, konflikt wewnętrzny*, bet nepaaiškinama jų esmė, remiantis kūriniais.

2. Teksto sandaros vertinimas (4 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (2 iš 2 taškų). Taisyklinga trinarė darbo struktūra, atitinkamos jos dalių proporcijos.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (2 iš 2 taškų). Tekstas gana rišlus. Taikomas indukcinis pastraipos dėstymo modelis.

3. Stiliaus vertinimas (2 iš 3 taškų)

Teksto stilius pritaikytas turiniui ir žanrui, bet pasitaiko samprotavimo sutrikimų, pvz., *Dlatego przeciwstaje się przeciw swego ojca Hajmona Kreon, który odmów nie zgodziasie z pochowaniem jej brata według tradycji*. Tik retkarčiais vartojama abstrakčioji leksika, pvz., *droga życiowa*, vaizdingi posakiai, pvz., *który odczuwa siebie jako biały ptak wśród czarnych*. Pasikartojančios sintaksinės struktūros, pvz., *Podsumowując wolno powiedzieć...*

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (2 iš 9 taškų)

Esama įvairių rūšių kalbos klaidų. Ypač daug gramatikos klaidų, pvz., *pisarzy przedstawiają, sam traci życia, inne obywateli zamku*, rašybos klaidų, pvz., *zwycierzyć, po spodkaniu*. Pasitaiko daug praleistų radžių, pvz., *tyko* 'tylko', *pomóg* 'pomógl'). Taip pat yra leksikos klaidų, pvz., *przeciwstaje się* 'sprzeciwia się', ir skyrybos klaidų (trūksta kablelių).

Bendra taškų suma už rašto darbą – 13.

9 pavyzdys. 3 tema (9 taškai)

Interpretacija wiersza Czesława Miłosza „Dwór”

Autorem wiersza „Dwór” jest słynny pisarz Czesław Miłosz. Czesław Miłosz asocjuje u czytelników z Wilnem, Litwą. Jest laureatem nagrody Nobla. Jest młodopolskim poetą urodzonym w 1911 roku. Jest poetem wiersza „Dwór”. Moim zdaniem podmiot liryczny w tym wierszu będzie wspominał swoją młodość w tym domu.

W napisanym wierszu opowiada o dworze, jak możemy zrozumieć w którym był raniej: „pamiętam, gdzie skręcić”. Narrator opowiada, że w dworze był zburzony gospodarczy budynek, gdzie stali pólki na jabłki zimowe. Na terytorium było wycięte drzewa, lecz park był. Narrator w tym miejscu raniej był ale nie pamięta wszystkie miejsca. Można myśleć, że był w rannim dzieciństwie. Kolor rzeki porównuje z kolorem rdzawej samochodowej oliwy. W dworze była aleja, droga pszczołom i szerszeniom. Opowiada, że te miejsce było zapomniane przez ludzi na wiele lat: „traciliśmy liście, zasypywały nas sniegiem”. „Gąszcz porasta”, „w zieleni chwastów i krzaków”, zapadły się w oset i pokrzywy” – to wszystko wskazuje ile na terytorium było dużo krzaków i niedopatrzonej zieleni, która porastała między ścieżkami. Te miejsce przez wiele lat było nie dopatrzone. W zakończeniu wiersza narrator dziękuje przeszłości za raniej spędzony czas w tym miejscu, za miejsce gdzie raniej mieszkał. Wspomina swoją przeszłość.

Podsumywyjąc, podmiot liryczny wspomina o swojej przeszłości i ma nostalgię. Czesław Miłosz w wierszu „Dwór” korzysta z wielu metafor, porównań i epitetów. Autor pisze, że jest częścią tego domu. Wspomina jak w dzieciństwie jedli w tym domu kluski i kartofle. Żyli w dostatku, bo mieli czym palić dom w długie i chłodne zimy. Ten wiersz uczy cenić (250) nasze terażniejsze domy, opiekować się imi, ciągle sprzantać, żeby chciało się zawsze wrócić.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (4 iš 14 taškų)

1.2.1. Tematika (1 iš 4 taškų). Paviršutiniškai aptarta interpretuojamo kūrinio tema ir problematika. Turinio elementai išnaginėti paviršutiniškai. Trūksta sąsajų tarp jų aptarimo.

1.2.2. Samprotavimo logika (1 iš 4 taškų). Tezė suformuluota neaiškiai ir neatskleidžia kūrinio problematikos (*Moim zdaniem podmiot liryczny w tym wierszu będzie wspominał swoją młodość w tym domu*). Pagrindimas teiginiais paviršutiniškas ir nepakankamai pagrįstas pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto. Pasitaiko citavimo trūkumų, pvz., *pamiętam, gdzie skręcić* vietoj *pamiętałem, gdzie skręcić, zasypywały nas sniegiem* vietoj *zasypywały nas śniegi*. Samprotavimas paviršutiniškas, vyrauja teksto turinio atpasakojimas.

1.2.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Iš dalies išreiškia požiūrį į kūrinį svarstomą problematiką, tačiau trūksta aiškumo ir nuoseklumo.

1.2.4. Literatūros ir kontekstai (1 iš 4 taškų). Aptariamai tik pavieniai teksto poetikos elementai, tačiau nėra jų funkcijų paaiškinimo. Ne visada tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos, pvz., *narrator* vietoj *podmiot liryczny*. Biografinis kontekstas vos paminėtas. Esama fakto klaidų, pvz., *jest młodopolskim poetą* vietoj *współczesnym poetą, będzie wspominał swoją młodość* vietoj *dzieciństwo*.

2. Teksto sandaros vertinimas (1 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (1 iš 2 taškų). Nepilnai užrašyta tema. Išlaikyta teksto trinarė struktūra. Dėstymą sudaro tik viena pastraipa.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (0 iš 2 taškų). Yra įvairių teksto rišlumo trūkumų, pvz., *Autorem wiersza „Dwór” jest słynny pisarz Czesław Miłosz. Czesław Miłosz asocjuje u czytelników z Wilnem, Litwą.* Dėstymo pastraipoje esama samprotavimo elementų, bet ji nėra argumentavimo tipo, vyrauja aprašymas.

3. Stiliaus vertinimas (1 iš 3 taškų)

Tekstas iš esmės atitinka rašinio žanro stilių. Stilius yra pakankamai vientisus, tačiau pasitaiko nemažai trūkumų: pasikartoja sintaksinės konstrukcijos, pvz., *Jest laureatem nagrody Nobla. Jest młodopolskim poetą urodzonnym w 1911 roku. Jest poetem wiersza „Dwór”.* Beveik nevartojama abstrakčioji leksika.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (3 iš 9 taškų). Daroma nemažai įvairių rūšių kalbos klaidų: leksikos klaidų, pvz., *raniej* ‘wczėšniej’, *nie dopatrzone* ‘zaniedbane’, *asocjajuje* ‘kojarzy się’, gramatikos klaidų, pvz., *jest poete; stali pólki na jabłki zimowe; nie pamieąta wszystkie miejsca*, rašybos klaidų, pvz., *napisannym, urodzonnym, nagrody Nobla*, skyrybos klaidų (sudėtiniuose sakiniuose trūksta kablelių). Pasikartoja tam tikri rašybos trūkumai (trūksta diakritinių ženklų), pvz., *sniegiem, sciezkami*.

Bendra taškų suma už rašinį – 9.

10 pavyzdys. 1 tema (7 taškai)

Trudne zwycięstwa, gorzkie klęski.

Ukaż drogi życiowe wybranych bohaterów literackich, odwołując się do różnych utworów.

Zwycięstwa są różne, są walki o zwycięstwo albo po prostu zwycięstwo jednego człowieka. I będę muwił jakie byli zwycięstwa u bohaterów powieści.

Pierwszy utwór literacki będzie Alberta Camusa „Dżuma”. W „Dżumie” jest opisywane o strasznej chorobie która zabiła bardzo dużą liczbę ludzi, choroba jest nazywana dżuma. W danym utwoże występują tszej bohaterowie, które próbują pomuc i zwyciężyć tą chorobę. I nasi tszej bohaterów mają różny charakter i pomysł, każdy po innemu myśli. Doktor Rieux miał wybór pomuc swojej ukochanej albo uratować życie dużą ilość ludzi. I Doktor Rieux wybrał drugi wariant. Każdy myślał po swojemu. I na każdego dżuma odczuwała się po innemu. Dżuma to jest bardzo straszna choroba i ta choroba pszyjdzie do każdego i ta choroba zniszczy wszystko pszed sobą żebym tylko trafić do was i zabić. Dla choroby nie ma nic możliwego żebym dotarć do was. Ona dobieży się do każdego człowieka i nikt nie zatszyma ją. Dalej pszejdę do Szekspira i jego utwór „Hamlet”. Kiedy Hamlet dowiedział się że zabili jego ojca, Hamlet siedział i myślał „Być czy nie być” to znaczy że żyć dalej z tym albo zemścić. I król Hamlet

wybrał że zabije tego który zabił jego ojca. I on dowiedział się kto to był i zabił go, ale i w końcu sam zmarł, ale zemścił.

Walka jest różna my możeby oddać klęskę i umrzeć za swój kraj. Walka może być i duchowa, my możemy walczyć z sami z sobą. Walki są różne i my nie wiemy czy my zwyciężymy czy nie. Nikt nie (250) wie czy warto walczyć.

Vertinimo aprašas pagal kriterijus

1. Turinio vertinimas (5 iš 14 taškų)

1.1.1. Tema (1 iš 3 taškų). Tema supраста pernelyg siaurai. Išnagrinėti ne visi temos aspektai (*gorzkie klęski*), todėl plėtojant temą trūksta aiškumo, kryptingumo.

1.1.2. Pagrindinė mintis ir samprotavimo logika (1 iš 5 taškų). Pagrindinė mintis suformuluota pakankamai aiškiai (*I będę muwil jakie byli zwycięstwa u bohaterów powieści.*), bet ji tik iš dalies atskleidžia temą. Baigiamosios išvados nesusietos nei su įžanga, nei su dėstymu. Remiamasi dviem tinkamais temai atskleisti grožinės literatūros kūriniais, bet jų aptarimas neatskleidžia pagrindinės minties. Samprotavimas paviršutiniškas, vyrauja kūrinių turinio atpasakojimas. Iš dalies taikomos analizės ir apibendrinimo operacijos.

1.1.3. Vertinimas (1 iš 2 taškų). Išreikštas bendras požiūris į nagrinėjamą problemą, tačiau trūksta tikslumo.

1.1.4. Literatūra ir kontekstai (2 iš 4 taškų). Vartojamos pagrindinės literatūrologijos sąvokos, pvz., *bohater, utwór literacki*. Remiamasi dvių literatūros kūrinių iš privalomųjų kūrinių sąrašo pavyzdžiais, tačiau paviršutiniškai aptariami kūrinių veikėjai, jų veiksmi, santykiai ir jausmai. Nesiremiam kontekstais. Esama fakto klaidų, pvz., *król Hamlet* vietoj *ksiązę Hamlet, bohaterów powieści* vietoj *utworów*.

2. Teksto sandara (2 iš 4 taškų)

2.1. Teksto struktūra (1 iš 2 taškų). Paisoma teksto trinarės struktūros, tačiau netinkamos įžangos, dėstymo ir pabaigos proporcijos. Esama ir kitų trūkumų: dėstymas tekste turėjo būti padalytas į dvi pastraipas.

2.2. Teksto ir pastraipų rišlumas (1 iš 2 taškų). Tekstas iš esmės suprantamas, tačiau yra teksto rišlumo trūkumų. Dėstymo pastraipoje esama samprotavimo požymių.

3. Stiliaus vertinimas (0 iš 3 taškų)

Tekstas neatitinka rašinio žanro stiliaus. Vyrauja paprastas kasdienis žodynas, pasikartojančios leksinės ir gramatinės struktūros, pvz., *Walka jest różna, Walka może być i duchowa, Walki są różne*.

Rašto darbe yra labai daug stiliaus klaidų, pvz., netinkamai vartojamas jungtukas *i*: *I król Hamlet wybrał, I on dowiedział się*.

4. Kalbos taisyklingumo vertinimas (0 iš 9 taškų)

Daroma daug įvairių rūšių kalbos klaidų: leksikos klaidų, pvz., *dobieży się* ‘dopadnie’, *oddać klęskę* ‘ponieść klęskę’, gramatikos klaidų, pvz., *bohaterowie, które; dotarć, nie zaszyma ją*, rašybos klaidų *muwil, tszej, myśliat*, skyrybos klaidų (sudėtiniuose sakiniuose trūksta kablelių).

Bendra taškų suma už rašinį – 7.